

11. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. *Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти*. URL: http://zakinppo.org.ua/2010_01_18_13_44_15/233_2010_08_25_07_10_49
12. Хуторской А. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций. *Эйдос*. 2005. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>.
13. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe. Report of the Symposium Berne, Switzerland 27–30 March, 1996. *Council for Cultural Cooperation (CDCC). Secondary Education for Europe Strsburg*, 1997.
14. Karpati A. Digital literacy in Education. Policy Brief. *Inst. for Information Technologies in Education*. 2011. URL: unesdoc.unesco.org/images/0021/002144/214485e.pdf.
15. Scott C. The futures of learning 3: What kind of pedagogies for the 21st century? URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>.

Nalyvaiko O. O.

FORMATION OF INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE
AS A RESULT OF PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS OF CLASSICAL UNIVERSITY

In the article, based on the analysis of various sources, defined the essence of the concepts «competence», «competence approach» and «information and digital competence». Analyzed the modern state of the introduction of the competence approach in the educational process of the domestic universities. On the basis of various definitions, the own interpretation of the term «information and digital competence» is formed as a clearly defined set of competences in the field of information and communication technologies aimed at training the professional activity of a future specialist using modern means of informatization and information technologies. The article determines that the result of professional training of students of classical universities is the formation of one of the key competencies – informational-digital. An important element in the formation of information and digital competence is the creation of digital, individualized educational recommendations for students, which in turn will help them more thoroughly prepare for communicative interaction with various groups and communities in the virtual space, competently build a dialogue with representatives of different cultures, continuing to learn during life, and as the result will help students realize their full potential. Identify the main contradictions associated with the introduction of informational-digital competence in the educational process of modern higher education institutions are identified. The author states that higher education should adapt to the high demands of the society in the field of training a qualified specialist. The most effective means of meeting the public needs in the field of quality education at this stage of development of the country is the introduction of a competent approach with an emphasis on informational-digital competence. Further development requires clarification of the forms, methods, means of forming the «informational-digital competence» of students of classical universities.

Key words: student, institution of higher education, preparation, formation, competence, competence approach, informational-digital competence.

Дата надходження статті: «05» липня 2018 р.

УДК 371.3.091.12.011.3-051:005.336.5

Писарчук О. Т.*

**ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В УМОВАХ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА**

У статті конкретизовано основні поняття дослідження: імідж, освітньо-розвивальне середовище, розвивальний потенціал середовища, імідж учителя початкової школи. Зокрема, імідж педагога трактується як емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу вчителя, а освітньо-розвивальне середовище – як система впливів та умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, що містяться в його просторово-предметному, психолого-дидактичному, пізнавально-мотиваційному та соціально-комунікаційному

* © Писарчук О. Т.

компонентах.

Проаналізовано теоретичні передумови створення позитивного образу сучасного вчителя початкової школи. Обґрунтовано основні компоненти освітньо-розвивального середовища (просторово-предметний, психолого-дидактичний, соціально-комунікаційний, пізнавально-мотиваційний) для розвитку іміджу фахівця, які є важливими чинниками вдосконалення професійної діяльності вчителя початкової школи.

Акцентовано, що формування іміджу сучасного педагога складається з формування усієї сукупності рис його особистості: якостей характеру, зовнішнього вигляду, внутрішньої культури, уміння спілкуватися з аудиторією та загальної культури поведінки.

Зроблено висновок, що імідж сучасного вчителя початкової школи є складним інтегративним утворенням у структурі особистості та його професійній свідомості, формування якого здійснюється більш продуктивно лише за певних психолого-педагогічних умов.

Схарактеризовано психолого-педагогічні умови формування іміджу вчителя початкової школи в умовах освітньо-розвивального середовища як необхідної складової професійної успішності (створення інноваційної освітньої структури, що забезпечує неперервну роботу з формування іміджу; теоретична і практична самопідготовка вчителів початкової школи в процесі професійної діяльності; розвиток нового культурного типу особистості вчителя, головною характеристикою якого є професійний імідж).

Ключові слова: імідж, початкова школа, учитель початкової школи, середовище, освітньо-розвивальне середовище, компоненти освітньо-розвивального середовища, професійний імідж, імідж учителя початкової школи, іміджіологія.

Сьогодні процеси оновлення суспільства обумовили необхідність усебічного розвитку особистісних якостей педагога, завдяки яким активізується вплив його діяльності на духовний розвиток суспільства, здійснюваного з урахуванням принципів гуманізації та гармонізації всіх сфер освітньо-виховної діяльності. Очевидно, що досягнення цілей сучасної освіти багато в чому пов'язано з особистісним потенціалом учителя, його загальною й професійною культурою.

Учительська професія – одна з небагатьох, які можна назвати вічними. Ніхто і ніщо не може замінити вчителя – особистість зі своїм неповторним учительським іміджем. Проте з плином часу змінюється й статус учителя, його посадові обов'язки і, власне, навіть учительський образ. З огляду на це кожен учитель має бути не тільки прекрасним фахівцем, а й володіти високим мистецтвом виховувати та навчати.

Відтак кардинальні зміни розвитку суспільства, соціальної та економічної ситуації актуалізують проблему існування особистісно зорієнтованого, творчого, конкурентоспроможного педагога, здатного не тільки використовувати набуті знання і вміння, не лише мати естетичний вигляд, але й володіти навичками проектування та створення необхідного освітньо-розвивального середовища (ОРС).

Одним із основних факторів організації відповідного середовища та реалізації в ньому своєї професійної діяльності є науково-теоретичні знання вчителя початкової школи з різних галузей наук, володіння інноваційними технологіями навчання та виховання, а також толерантність, неординарність, ерудованість, професійна компетентність – ті якості, які здатні з перших днів роботи захопити дитину своєю неповторністю.

Формування іміджу фахівця в галузі початкової освіти спрямоване на подолання суперечностей між традиційною орієнтацією вчителя початкової школи на передачу соціального досвіду учням та сучасними вимогами суспільства до педагога як представника інтересів та культури громади, захисника життєвих інтересів учнів, еталона краси та естетики, творця й посередника у створенні сучасного ОРС для їхнього саморозвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що стратегія нової системи розвитку орієнтована на демократію та толерантність. У цих умовах значно зростає роль

освіти – однієї з пріоритетних галузей сучасного духовного розвитку людства. Саме тому різноманітні питання розвитку освіти й формування нового іміджу вчителя-професіонала привертають до себе увагу багатьох дослідників (С. Бондаревська., І. Зязюн, І. Лернер, В. Раєвський, М. Скаткін, В. Загвязинський, Н. Кічук, О. Пехота, Р. Хмелюк та ін.).

У різні роки психологи, педагоги, філософи, соціологи (Е. Гришунина, Ф. Кузин, Є. Манякіна, В. Попов, І. Федоров, В. Шепель та ін.) досліджували проблему формування іміджу вчителя початкової школи.

Можна констатувати, що однозначного тлумачення ця дефініція до цього часу не має попри те, що термін досить широко використовується. Значний внесок у дослідженні в цьому напрямі зроблено в працях науковців (П. Берд, В. Горчакова, Р. Квеско, А. Панасюк, Е. Петрової, Е. Семон, В. Шепель, Дж. Ягер та ін.). Іміджологія активно розвивається як окрема наукова галузь знань, завдяки чому досліджують різні теоретико-методологічні аспекти.

Для формування іміджу сучасного вчителя початкової школи важливим компонентом є створення ОРС, яке відповідає принципам науковості, інформаційності, комунікативності, духовності, діалогічності, гармонізації природних й соціокультурних засобів, що забезпечують особистісний розвиток усіх суб'єктів освітнього процесу.

Метою статті є обґрунтування психолого-педагогічних умов формування іміджу вчителя початкової школи в умовах організації ОРС, визначенні основних його компонентів, що забезпечують професійний саморозвиток.

Відповідно до наших підходів критеріальними характеристиками особистісної самореалізації вчителя початкової школи, його професійної свідомості є імідж, який обумовлює самореалізацію особистості та високий статус цієї професії.

Більшість психологів вважають, що образи як психологічні утворення чинять вагомий вплив на поведінку людини (С. Рубінштейн, Г. Костюк, О. Леонт'єв, І. Бех). У цілому вся наша свідома поведінка спонукається і регулюється образами. Ставлячи перед собою мету, яка спрямовує наші дії, ми обов'язково уявляємо кінцевий результат. Як бачимо, саме образ стимулює й спрямовує дію.

У педагогічному словнику «імідж» визначається як «емоційно-забарвлений стереотип сприйняття образу педагога у свідомості вихованців, колег, соціального оточення, у масовій свідомості через зовнішній вигляд педагога, його мовлення, виразність рухів, міміки в сукупності з його естетичним оформленням (одягом, зачіскою, макіяжем й іншими атрибутами зовнішності). Імідж знаходить виявлення й через просторово-предметний компонент ОРС, у якому здійснюється професійна діяльність вчителя. Під час формування іміджу вчителя реальні якості тісно переплітаються з тими, які сформовані в його оточенні [3]. Усе більш актуальним стає звернення до проблеми формування іміджу, яка проникає у всі соціальні сфери життєдіяльності людини. Формування професійного іміджу педагога як основи особистісного й професійного зростання залежить також від результату діяльності, від успішної навчальної роботи його учнів [там само].

У науковій літературі використовують різноманітні визначення «іміджу». Імідж (Image) в перекладі з англійської означає «образ, вигляд людини». Це своєрідний стереотип, який методом асоціації наділяє об'єкта цінностями, які не обов'язково мають підстави в реальних властивостях самого об'єкта, але володіють значущістю для сприймання такого образу [8].

Імідж педагога – це емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу вчителя у свідомості вихованців, колег, соціального оточення, у масовій свідомості [5]. Поняття іміджу включає в себе не тільки природні властивості особистості, а й спеціально напрацьовані: воно пов'язане як із зовнішнім виглядом, так і з внутрішнім змістом людини, її психологічним типом, риси якого відповідають запитам часу і суспільства. Таким чином, імідж охоплює такі складові: зовнішність (візуальність), психологічні властивості й соціальні задатки як відповідність вимогам часу й соціуму.

Саме тому в сучасних умовах можна зафіксувати протиріччя між потребою в сучасних фахівцях, здатних до усвідомлення й творення власного іміджу в професійній діяльності з урахуванням вимог соціуму і держави, і недостатньою увагою до цього аспекту з боку вчителів, керівників СЗОЗ, суспільства в цілому.

Фахівець сьогодні – це вмілий організатор, здатний на практиці застосувати принципи наукової організації праці, він уміє працювати з людьми, цінує колективний досвід, критично оцінює власні досягнення. І, звичайно, сучасний фахівець – це людина високої культури та широкої ерудиції [2].

На сучасному етапі національного відродження України вчителю початкової школи відводиться особлива роль, що підкреслюється в основних нормативних та законодавчих документах про освіту. Вимоги до нього досить високі, що цілком закономірно. У сучасній педагогічній науці є низка найрізноманітніших культурологічних моделей, що висвітлюють проблему професійного саморозвитку вчителя, формування його іміджевих характеристик. У руслі державних концептуальних підходів щодо мети освіти та виховання найбільш універсальною, на наш погляд, є концепція особистісно орієнтованої освіти (І. Бех, С. Гончаренко, І. Зязюн, О. Кононко, О. Савченко, О. Сухомлинська та ін.).

Одним із важливих факторів формування іміджу вчителя початкової школи, його професійної діяльності є ОРС, у якому він живе, навчається, спілкується, працює, ділиться досвідом. У нашому дослідженні ОРС розглядаємо як важливий фактор формування позитивного іміджу вчителя початкової школи.

Зазначимо, що й сучасні окремі дослідники вважають, що ОРС характерні такі параметри: «свобода – залежність» і «активність – пасивність». Аналіз різних підходів до тлумачення категорії «середовище» дає можливість дійти висновку, що ОРС закладу освіти характерне такими показниками: поєднанням гуманітарних і природничих наукових дисциплін; ціннісно-змістовим узгодженням діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу; етичним спілкуванням; варіативністю освітніх програм.

Для коректного тлумачення поняття ОРС зазначимо, що сучасні вчені достатньо чітко виокремили категорію «середовище» та відповідно класифікували його за окремими підсистемами: природне середовище; модифіковане людьми; штучне середовище, що не має аналогів у природному довкіллі. Сукупність природних і соціальних чинників утворює «життєве середовище», яке є чинником формування й розвитку людини.

Отже, ОРС – система впливів та умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, що містяться в його просторово-предметному, психолого-дидактичному, пізнавально-мотиваційному та соціально-комунікаційному компонентах. Таке визначення підкреслює особливе методологічне значення поняття «можливості», яке зацентроване на ролі самої особистості в засвоєнні ресурсів середовища, оскільки визначається специфічними властивостями середовища й властивостями самого суб'єкта. Середовище, яке забезпечує формування навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів, характеризується гнучкістю, неперервністю, варіативністю, інтегрованістю, відкритістю та комунікативністю.

Проведений нами аналіз педагогічного розмаїття системних компонентів ОРС, дав змогу виокремити його структуру. Це гармонія дизайну, відповідна архітектурно-естетична організація життєвої території освітнього закладу, його художнє оформлення, багатство сучасних різноманітних засобів навчання, пристосованість середовища до реалізації особистістю своєї активності в різних видах діяльності (пізнавальній, науковій, комунікативній, громадській, фізичній, інформаційній, художньо-естетичній, трудовій тощо); психолого-дидактичний компонент освітнього закладу (відповідні державні документи освіти, система організації освіти); соціально-комунікативний компонент, що вміщує духовно-ціннісні орієнтації суб'єктів освітнього середовища, їхній статус, особливості спілкування, викладання й навчання, специфіку управління тощо;

пізнавально-мотиваційний компонент, що вимагає забезпечення активної участі в роботі наукових лабораторій, дослідницьких центрів, у наукових гуртках, проблемних групах тощо. Зазначимо, що всі компоненти ОРС за умови їхнього змістового наповнення цілеспрямовано впливають на формування особистості вчителя, мотиви його діяльності, світоглядні позиції, особливості світосприймання тощо.

ОРС є функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти, між якими встановлені тісні різнопланові функціональні взаємозв'язки, і характеризується як модель соціокультурного простору, у якому відбувається становлення особистості. Його визначають як комплекс психолого-педагогічних, матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних умов, що забезпечують організацію життя суб'єктів навчання.

ОРС – це таке середовище, яке сприяє реалізації, удосконаленню особистісних виявів та професійному становленню педагогів через організацію психолого-дидактичного, предметного, соціального оточення та їхню взаємодію. Середовище буде розвивальним, якщо воно створює умови для розвитку й саморозвитку кожної особистості, зважаючи на індивідуальні особливості; сприяє особистісному й професійному становленню вчителя; ставить його в ситуації вибору, ухвалення самостійних рішень; виховує відповідальне ставлення до результатів навчально-пізнавальної діяльності; створює можливості досліджувати, експериментувати, використовуючи при цьому певні засоби, форми педагогічного спілкування і взаємодії [7].

Грунтуючись на визначенні сутності поняття ОРС, його компонентів і галузей впливу, охарактеризуємо сутнісні ознаки сучасного ОРС як фактора формування професійного іміджу вчителя. Роль освітнього середовища повинна виявлятися в можливості створювати умови для професійного й особистісного розвитку кожного. Це пов'язано з організацією творчої діяльності вчителя шляхом «занурення» його в процес пізнання, що активно й стрімко розвивається та інтегрує в собі навчальну і професійну спрямованість. Тобто освітнє середовище, передусім, має бути пізнавальним, оскільки саме пізнавальна діяльність зумовлює хід і результати професійно-педагогічної діяльності, її успішність.

Оскільки активність і самостійність у пізнавальній діяльності тісно пов'язані, важливим чинником професійного розвитку в ОРС є самостійна робота, у процесі якої вчитель – активна творча особистість, творець власної культури, освіти, власного іміджу. Самоосвітня діяльність не лише формує навички пізнавальної діяльності, які необхідні їм для здійснення неперервної освіти протягом подальшої трудової діяльності, а й має велике виховне значення, оскільки розвиває самостійність як професійну якість, що відіграє важливу роль у структурі особистості сучасного фахівця.

Грунтуючись на тому, що педагог завжди спрямований на навчальну діяльність, а різноманітна діяльність особистості є інтегрованим чинником будь-якої освіти, тому для ефективного формування іміджу фахівця початкової освіти необхідна відповідна система реалізації ОРС. Дійсно, ефективність формування іміджу вчителя працівника залежить від умов ОРС, під яким ми розуміємо сформовану систему потенційних можливостей для максимально можливого розвитку мотиваційної та технологічної складових особистості, а також особистості в цілому, що знаходить відображення в розвитку педагогічної самосвідомості педагога. Сукупність педагогічної свідомості, толерантності та інших позитивних індивідуальних якостей суб'єкта й утворює особистість педагога, який досконало володіє своєю професією, систематично поглиблює загальні й професійні знання, перебуває в постійному творчому пошуку, прагне досягти високого рівня педагогічної майстерності. Алгоритмізація процесу формування іміджу вчителя початкової школи забезпечує унеможливлення технологічних помилок. Водночас необхідно врахувати неминучі протиріччя в її становленні.

Теорія й практика створення та підтримання іміджу об'єднані в сучасну науку – іміджологію. Іміджологія – наука про побудову іміджу, яка виокремлює основні аспекти позитивного образу фахівця.

Основною її метою стає самореалізація особистості, розвиток її активної громадської позиції як суб'єкта та діяча, що відповідає за свої справи та вчинки перед самим собою, своєю вітчизною та людством. Саме в галузі міжособистісних стосунків людина створює привабливий імідж, образ, що викликає почуття взаємної симпатії.

Досвід показує, що вплив учителя початкової школи на учнів починається після першого візуального знайомства. Він, зрозуміло, не є прямим, але це не заперечує його значущості, тому позиція має бути однозначною: зовнішність учителя – не дрібниця, це завжди важливо й актуально, це сходинка до успіху в справі виховання учнівської молоді.

Зовнішність учителя – явище інтегральне. Учителю впливає на учнів комплексом узаємопов'язаних елементів зовнішності. Культура і техніка мовлення педагога, рухів, одяг, догляду за своїм тілом – усе це складники зовнішності. Кожен елемент зокрема має низку компонентів, що утворюють систему. Культура мовлення – це інтонація, голос, дикція, дихання, тембр, темп, логічне структурування мовлення, гнучкість мовлення та ін.

Культура і техніка рухів – постава, хода, жести, пластика, міміка, пантоміміка. Культура й техніка догляду за зовнішнім виглядом – вміння доглядати за своїм волоссям, робити зачіску, добирати одяг та взуття, прикраси, аксесуари, парфуми. Це вміння доглядати за тілом (обличчям, руками, ногами).

Тільки в поєднанні цих складових створюється зовнішність, яка уособлює вчителя. Вияв складників зовнішності носить диференційований, індивідуалізований характер. Особливе внутрішнє осяння, що передається через погляд, жести, поставу, усмішку – усе це робить учителя неповторним. Як зайти в клас, привітатися з учнями, сісти, розгорнути журнал, підійти до дошки, до учня – уся технологія поведінки базується на загальноприйнятих вимогах. Проте в одних це природно, органічно, естетично витримано, усе в міру, у інших – не зовсім. Тобто імідж залежить від окремо взятої особистості, від її внутрішньої педагогічної культури. Таким чином утворюється вчительський імідж, який буває як позитивним, так і негативним.

У процесі побудови іміджу В.М. Шепель та інші вчені виділяють кілька важливих етапів [8].

I етап – вивчення особистісних характеристик, якостей, складання «Я – концепції» за допомогою тестів, технологій. Роботу над іміджем слід починати з формування духовних, моральних якостей, підпорядкування загальнолюдським цінностям та законам суспільного розвитку. На цьому етапі відбувається збір інформації про ідеальний образ, який обрали як еталон у процесі іміджування.

II етап – підбір характеристик, які відповідають роду або виду професійної діяльності. Якщо формується імідж керівника, то підбираються й культивуються якості лідера: відповідальність, дисциплінованість, організованість, інформованість, сміливість.

III етап – робота над зовнішнім виглядом, а для цього необхідно знати своє обличчя, щоб уміло підібрати макіяж, вибрати зачіску, стиль в одязі. Привабливий зовнішній вигляд, невимушені манери поведінки, гармонія в будові тіла, благородні звички та чарівна посмішка мимоволі зачаровують. Усе це вимагає кропіткої праці над створенням себе, свого образу, відпрацювання правил поведінки.

IV етап – робота над удосконаленням комунікативних якостей (мовлення, вміння спілкуватись, виступати перед аудиторією, незалежно від того, який імідж ми формуємо: підлеглого чи керівника). Уписувати в імідж акторські дані, якщо необхідно, розвивати вміння захоплювати аудиторію, зацікавлювати слухача, зняти напруження жартом.

Розуміємо, що іміджування – складна, кропітка та необхідна для фахівців робота, що сприяє творенню нового позитивного образу, тому вона так цінується в різних країнах світу.

Найціннішим в процесі іміджування є прагнення людини вдосконалюватись, турбуватись про свій внутрішній зміст, забезпечувати сприятливі умови для самореалізації та розвитку. Прагнення вчителя до ідеалу зумовлене необхідністю гармонійного самовдосконалення, що забезпечує педагогу професійну, інтелектуальну та моральну довершеність.

Суспільний ідеал учителя нерозривно пов'язаний із формуванням педагогом власного позитивного іміджу. Педагог повинен володіти технологією іміджування й постійно працювати над її удосконаленням. Це безпосередньо стосується його професійної компетенції, є суттєвим показником індивідуальної педагогічної майстерності.

Позитивний імідж, професіоналізм та здатність адаптуватися є основними ключами до успіху в будь-якій сфері діяльності. Чим більше збігаються особистісні переконання вчителя із прийнятою в школі системою цінностей, тим більша ймовірність, що робота в ній матиме позитивні результати.

Імідж можна розглядати як цілісну систему, що складається з двох основних компонентів, кожен із яких є комплексним поєднанням різних елементів знань і вмінь:

– зовнішній вигляд (основні напрями вибору індивідуального стилю особистості педагога; практичне застосування знань про діловий одяг; використання науки про колір);

– внутрішній зміст (володіння культурою педагогічного спілкування; знання основ ораторського мистецтва; опанування основами евристики; раціональна поведінка в стресових і конфліктних ситуаціях; уміння використовувати гумор в різних педагогічних ситуаціях) [4, с. 58].

Отже, формування іміджу сучасного педагога складається з формування усієї сукупності рис його особистості: якостей характеру, зовнішнього вигляду, внутрішньої культури, уміння спілкуватися з аудиторією та загальної культури поведінки.

Наведений теоретичний аналіз можливих компонентів ОРС дає підстави зробити висновки: ОРС як фактор розвитку іміджу вчителів початкової школи забезпечує високий професійний та науково-методичний рівень педагогічного процесу, розробку наукових теоретичних концепцій і практичних форм націоналізації, гуманізації системи початкової освіти та родинного виховання; створює творчу атмосферу, позитивний психологічний клімат у колективі, що дає змогу не тільки вирішувати поточні завдання, а й творчо зростати, підвищувати професійний рівень, самовдосконалюватися та самореалізовуватися; ОРС також є найважливішою умовою професійної діяльності педагога, здатного осмислювати власну діяльність із наукових позицій, готового до творчого дослідницького пошуку. Учитель повинен легко почуватися в розмаїтті новітніх технологій, інновацій, моделей освіти; він повинен пройти ґрунтовну школу науки, пізнати певні методологічні норми, принципи наукового пізнання, набути умінь їхньої реалізації в практиці вирішення педагогічних завдань сьогодення; визначені компоненти ОРС є теоретичною основою для аналізу його стану, дають змогу накреслити напрями розвитку, зробити його можливим і керованим, що становить перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Таким чином, імідж сучасного вчителя початкової є складним інтегративним утворенням у структурі особистості та його професійної свідомості, формування якого здійснюється більш продуктивно за таких умов: створення інноваційної освітньої структури, що забезпечує неперервну роботу з формування іміджу; теоретична й практична самопідготовка вчителів у процесі професійної діяльності, розвиток нового культурного типу особистості вчителя, головною характеристикою якого є професійний імідж. Визначення шляхів найбільш ефективного проведення цієї роботи може скласти перспективу подальшого наукового пошуку.

Література:

1. Букач М. Практика як засіб формування педагогічної культури. *Наука і освіта*. № 2. С. 18-29.
2. Закон України про вищу освіту. *Голос України*. 2002. 5 березня.
3. Калюжный А. А. Технология построения имиджа учителя. *Гуманитарное образование в школе: теория и практика*. 2004. № 5. С. 25-31.
4. Ковальова І. О. Образ педагога. Харків, 2002. 89 с.
5. О. Ковтунова, А. Ковтунова. ИМИДЖ: 100 определений понятия: словарь. Екатеринбург, 2008. 182 с.
6. Пальшкова І. Модель професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів. *Початкова школа*. 2006. № 7. С. 48-51.
7. Писарчук О. Т. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації освітньо-розвивального середовища: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2016. 272 с.
8. Шепель В. М. Имиджелогия: секреты личного обаяния. М.: Академия, 1994. 320 с.

Pysarchuk O. T.

FORMATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHER'S IMAGE
IN THE CONDITIONS OF LEARNING AND DEVELOPMENT ENVIRONMENT

The article deals with the main concepts such as «image», «learning and development environment», «development of environment's potential»; «primary school teacher's image». Particularly, «the teacher's image» has been interpreted in the article as an emotionally coloured stereotype of perception of teacher's image by others; «the learning and development environment» has been represented as a system of influences and conditions for personality formation, as well as opportunities for his/her development contained in its spatial-subject, psycho-didactic, cognitive-motivational and social-communication components.

The theoretical background for creating a positive primary school teacher's image has been analyzed. The basic components of the learning and development environment (such as spatial-subject, psycho-didactic, cognitive-motivational and social-communication) for the development of the specialist's image have been substantiated. It has been noted, that they are important factors for improving the professional activity of primary school teacher.

It has been accentuated that the formation of modern teacher's image consists of the forming the whole set of his/her personality's features: the qualities of nature, appearance, inner culture, the ability to communicate with the audience and the general culture of behavior.

It has been concluded that the modern primary school teacher's image is a complex integrative formation in the structure of the person and his/her professional consciousness, the formation of which is carried out more productively only under certain psychological and pedagogical conditions.

The psychological and pedagogical conditions of formation of primary school teacher's image in the context of learning and development environment as the necessary component of professional success (the creation of the innovative educational structure providing continuous work on image formation; primary school teachers' theoretical and practical self-training in the process of professional activity; the development of a new cultural type of teacher's personality, the main characteristic of which is a professional image) have been proved.

Key words: image, primary school, primary school teacher, environment, learning and development environment, components of the learning and development environment, professional image, primary school teacher's image, imagology.

Дата надходження статті: «02» липня 2018 р.